

FAGRAPPOR

Fagrapporten skal inneholde følgende punkter:

Mål og måloppnåelse, målgruppe, evt. antall deltakere.

Samarbeid – beskrivelse av tverrsektorielt og tverretattlig samarbeid.

Videreføring – beskrivelse av hvordan prosjektet skal videreføres og hvordan det skal gå inn i ordinær virksomhet.

Evaluering (hvem, hvordan/hvilken metode).

Mål og måloppnåelse, målgruppe, evt. antall deltakere.

Prosjektet målsetting og tiltak var:

Hovedmål:

Målet med prosjektet er å synliggjøre de positive kvalitetene ved å være kvinne og utføre omsorgsarbeid. Dette gjennom å produsere en fotoutstilling fra arbeidsmiljøet ved Namdalseid helsetun i en samarbeidsprosess mellom kunstner, ansatte og kunstforening. For slik å bidra til å høyne statusen og løfte fram verdien av å utføre profesjonell omsorg, noe en mener vil øke trivselen og yrkesstoltheten og slik også forebygge sykefravær.

Tiltak:

1. Kunstner skal bo på stedet i fire uker, fordelt over to perioder. Kartlegging, observasjon, samtaler og fotografering i denne perioden, skal danne grunnlaget for en kunstproduksjon i perioden 2006-2007.
2. Kunstproduksjon/utstilling skal lages i nær kontakt med ansatte ved Namdalseid helsetun og prosjektets referansegruppe.
3. I løpet av denne perioden skal det holdes et foredrag for beboere og ansatte ved Namdalseid helsetun, rundt tematikken «Kunst og kunstens potensiale for enkeltmennesket og miljøet», relatert til prosjektet.
4. Prosjektet skal åpne for diskusjon rundt begrepet *kunst* og dens instrumentale evne til å gripe inn i samfunnet.

Måloppnåelse:

Prosjektets hovedmålsetting om å produsere en fotoutstilling, i samarbeid mellom en kunstner og de ansatte ved Namdalseid helsetun, ble gjennomført. Utstillingen synliggjorde og nyanserte hverdagen til helse- og omsorgsarbeiderne. De positive tilbakemeldingene på prosjektet (jmf. evaluering des. 2007, registrert sjukefravær mellom første og fjerde kvartal 2007, og andre tilbakemeldinger) kan likevel ikke forstås annerledes enn at prosjektet har bidratt til både økt status, trivsel og yrkesstolthet, samt mindre sjukefravær. Alt tyder derfor på at prosjektet har lyktes i å sette fokus på helse- og omsorgsarbeidere og arbeidet som gjøres.

Viktige faktor for måloppnåelse:

En viktig faktor for måloppnåelse var et godt samarbeid i prosjektorganisasjonen, både mellom kunstner og ansatte, og internt i prosjektets arbeidsgruppe. Det ble også lagt vekt på formidling og forankring av prosjektet spesielt i starten.

Gjennomføring av prosjektet «Kvinner i helse- og omsorgsarbeid»

Formidling av prosjektet:

Innledende fase

Det ble lagt ned mye arbeid med formidling og for å gjøre prosjektets innhold kjent blant de ansatte ved helsetunet, spesielt i starten. Alle var usikre på hva og hvordan prosjektet skulle bli. Jmf sluttevaluering: *Kvinne 51 år* - «Ja, det ble fortalt hvordan arbeidet skulle foregå. Det ble rett, bra info. Vi spekulerte litt på hvordan det skulle gå inne på rommene».

Det ble gjennomført flere åpne informasjonsmøter, og i tillegg informerte omsorgssjef Marit Hatland sine avdelingsledere, som igjen tok informasjon videre til sine avdelinger. Kunstner hadde også i denne perioden samtaler med de involverte, slik at det gradvis ble utviklet et positivt eierskap og tillitsforhold mellom partene i prosjektet, på tross av usikkerhet i starten.

Det var uten tvil pedagogiske og praktiske utfordringer knyttet til oppstarten av et slikt prosjekt. Hvordan spre informasjon til alle, hvordan forankre prosjektet i alle ledd? Ansatte jobbet til forskjellige tider, i ulike stillinger, noen kanskje tredje hver helg. Spørsmålene var mange. Hvordan sikre positive holdninger til et kunstprosjekt, fra en veldig sammensatt gruppe mennesker, hvor mange i utgangspunkt ikke er interessert i kunst.

God presseomtale

Prosjektet har lyktes i å få god presseomtale, med oppslag i både lokale og regionale aviser, samt en del landsdekkende fagblad. God pressedekning har vært viktig faktor for måloppnåelsen. Kultursjef Lisbeth Lein sa det slik i starten av prosjekt: «Det blir sant når det har stått i avisa».

Betydningen av god pressedekning er ikke tatt med i sluttevalueringen, derimot har muntlige kilder på stedet bekreftet en veldig positiv effekt. Effekten slike prosjekter kan ha for arbeidsmiljøet kan illustreres med *kvinne 57 år* - «Kanskje vanskelig å måle i kroner og øre. Effekt Ja – det liver opp. Viser litt andre ting gjennom andres øyne. Stimulerer til å snakke sammen, istedenfor å gnage på det negative. Det andre øyet ser på jobben utenifra med andre øyner. Skaper et samtaleemne, positivt, koselig med besøk. Tror at det var flere som opplevde, selv om det ikke er bilder av alt, at noen kom inn og tok bilder, dobbelt positivt hvis man var med på veggen».

Personvern

Det ble gjort et grundig arbeid med å sikre juridiske rettigheter i forhold til publisering av foto, noe som skapte tillit blant de ansatte og pårørende. Det ble laget tre forskjellige kontrakter, for å sikre alle parter, ved hjelp av juridisk bistand fra advokat.

Positive tilbakemeldinger på gjennomføringen av denne fasen, kan forstås som at den har vært tilstrekkelig informativ, demokratisk og inkluderende. Alt tyder på at prosjektet og kunstner har lyktes i å etablere et tillitsforhold mellom de involverte parter.

I et intervju i Trønderavisa 22. mai 2007 understreker Omsorgssjef Marit Hatland hodningsendringen blant de ansatte på denne måten: «- Litt uvant og litt skummelt i starten, men det har modnet og nå syns de ansatte det er positivt at noen bruker tid på oss, sier hun».

Internett:

Som et ledd i å gjøre prosjektet kjent har kunstner Bye lagt ut informasjon på Internett, på denne adressen: <http://www.brynhildbye/ku-kio.htm> . Namdalseid kommune vil også legge

ut informasjon på kommunens websider. På websidene til Bye, presenteres prosjektet med bilder fra utstillingen, presseomtaler, invitasjonskort, prosjektbeskrivelse etc.

Utstillingen ble besøkt av: lokalt publikum, skoleklasser, lokalpolitikere, lag og foreninger. Det ble annonsert lokalt med mulighet for omvisning.

Deltakelse og medbestemmelse:

Ansattebidrag

Kunstprosjektet satte ikke bare fokus på kvinnene i omsorgsarbeidet, men inviterte dem også til å bidra selv. Alle ansatte ved helsetunet fikk sjansen til å delta aktivt med egne bidrag til utstillingen. I starten ble de presentert for konkrete oppgaver, f.eks. ta et bilde av hva omsorg betyr for deg eller beskriv en lyd som du synes beskriver arbeidshverdagen din. Alle bidrag ble samlet inn av kunstner og presentert i utstillingen (ca 60 bilder og 20 sitater). Med i utstillingen var også sitater fra samtaler kunstner hadde med de ansatte. Målet var å få folk til å gjøre seg noen tanker om sin egen arbeidshverdag.

«– I tillegg til kunstnerens bilder, viser utstillingen også vår arbeidshverdag, sett gjennom våre øyne. Begge deler like riktig, sier ansatterepresentant Anne Berit Tørring».

Hva sier bildene om hver enkelts oppfatning av sin egen arbeidshverdag. Hvilke mekanismer settes i gang, og hvilke forestillinger finnes? Samme gjelder for samtaler og sitatene, forøvrig oversatt og presentert på lokal dialekt.

«*Aill e vekti i forhold te brukeran. Reinhold i forhold te inneklima, kjøkken e vektig i forhold te ernæring, vaskerie e vekti i forhold te å vårra ordentlig i klean*», sitat fra en omsorgsarbeider.

«*Ingen dødsfall e lik, det e små ulikheita*», sitat fra en omsorgsarbeider.

Deltakelse og medbestemmelse har hatt en viktig rolle for engasjementet til hver og en. Engasjement skaper økt motivasjon.

«I slike kunstprosjekter må kunstner ta den risiko det er å skape et kunstprosjekt utenfor institusjonens beskyttende grenser, gjennom å involvere et publikum som ikke er det urbane kunstpublikummet. Møtene som oppstår er uforutsigbare og det lokale stedet må være villig til å ta den risikoen det er å være vertskap for en kunstner og et kunstprosjekt, som de ikke kjenner innholdet av på forhånd.»

[Sitat hentet fra Norsk kulturråds evaluering av kunstprosjektet Kunstneriske Forstyrrelser ved Mariann Komissar]

Kommunalt mot

Namdalseid kommune, ved kultursjef Lisbeth Lein og omsorgssjef Marit Hatland, har gjennom å delta aktivt i dette prosjektet, våget å gi kunsten den plass den trenger. Det er ingen automatikk i slik takhøyde innenfor kommunal saksgang. Prosjektets suksess var avhengig av modig satsing fra enkeltindivider, på et kunstprosjekt ingen viste helt hvor endte.

Omdefinering av målgruppe for prosjektet/tiltaket:

Målgruppen var:

Primærmålgruppen for prosjektet var ansatte helsearbeidere ved enheten «Omsorg»,

tilknyttet Namdalseid helsetun. Sekundært ansatte ved andre helseinstitusjoner regionalt og nasjonalt.

Ny og åpen definisjon av målgruppen:

I starten ble det spurt: Hvem er helse- og omsorgsarbeideren? Hvilke yrkesgrupper skal være med? Hvem utfører *omsorg*, og hva er *omsorg*? Resultatet ble en bred tilnærming til helse- og omsorgsarbeideren, slik at alle ansatte både fra tradisjonell omsorg og pleie, men også kjøkken, vaskeri, renhold og administrasjon ble med i prosjektet. Prosjektets brede tilnærming til helse- og omsorgsarbeideren har av mange blitt oppfattet veldig positivt. Unntaket er noen av pleierne på avdeling for Åpen omsorg, som synes akkurat det gjorde prosjektet rotete. (Jmf sluttevaluering).

Samarbeid – beskrivelse av tverrsektorielt og tverretatlig samarbeid.

Arbeidsgruppa i prosjektet (Lisbeth Lein, kultursjef Namdalseid kommune, Marit Hatland, omsorgssjef Namdalseid kommune, Anne Berit Tørring, ansatterepresent, Brynhild Bye kunstner og Unni Thorsen leder Namdalseid kunstforening), hadde jevnlig møter hvor ulike spørsmål knyttet til prosjektet ble diskutert. F.eks. 13. mai 2007, sto dette på møteagendaen: Rammer rundt prosjektet, ulike roller og forventninger, hvordan forankre prosjektet blant de ansatte, definisjon av en omsorgsarbeider, samt at Tove Sagnes fra Sykepleierforbundet i Nord Trøndelag, informerte kort om lovverket rundt retten til helsehjelp i Norge. Sistnevnte tilførte helsefaglig kunnskap til arbeidsgruppa, noe som førte til endring av prosjektetnavn. Fra «*Kvinner i helsearbeid*», til «*kvinner i helse- og omsorgsarbeid*». Det nye navnet ble mer dekkende og korrekt i følge Sagnes.

Lokalt samarbeid

Namdalseid helsetun er kommunens største arbeidsplass og prosjektet fikk etterhvert en sterk lokal forankring. Her kan nevnes kunstnerens besøk til Namdalseid kunstforening og omvisning i utstillingen for skoleklasser fra Namdalseid ungdomsskole. Mange lokale bidragsyttere deltok i forkant av og under selve utstillingsåpningen.

Videreføring – beskrivelse av hvordan prosjektet skal videreføres og hvordan det skal gå inn i ordinær virksomhet.

Temaet for prosjektet er allmenngyldig og prosjektet ønsket å utfordre, og problematisere sider av den typiske kvinne-omsorgsarbeideren. For på denne måten å få et større nedslagsfelt og kanskje bidra til en generell holdningsendring. Prosjektet er avsluttet, men Namdalseid kommune i samarbeid med kunstner Brynhild Bye, arbeider nå med å lage en fotobok.

Namdalseid kommune også gått til innkjøp av noen fotografier av kunstner Brynhild Bye, som skal henges, som en permanent utsmykning ved Namdalseid helsetun. I tillegg ønskes et nytt arrangement av tekstene (sitater fra de ansatte) som en del av utsmykningen. Med dette ønskes å opprettholde den positive effekten prosjektet har hatt for ansatte ved Namdalseid helsetun.

Ansattedelen i selve utstillingen, med både tekst og foto er tidligere gitt i gave til Namdalseid kommune fra kunstner. Disse verkene vil bli spredt rundt på de ulike avdelingene. Et utvalg av utstillingen skal vises i Steinkjer våren 2008, både på Fylkets hus og Dampsaga kulturhus, og i tillegg en utstilling høsten 2008 i Trondheim, i forbindelse med en konferanse for sykepleiere.

Evaluering (hvem, hvordan/hvilken metode).

Prosjektets mål for evaluering var:

Det gjennomføres en enkel evaluering med spørreskjema til alle involverte ansatte om deres opplevelser av prosess, resultat og eventuelt opplevd helsegevinst. Samarbeidspartnerne evalueres sammenfattes i en kort rapport. (Samarbeidspartnere var: Namdalseid kommune, kunstner Brynhild Bye, Helse Namdalseid og Namdalseid kunstforening). En er imidlertid svært positiv til en ekstern evaluering.

Prosjektet har gjennomført:

En kvalitativ spørreundersøkelse blant et representativt utvalg av de ansatte ved Namdalseid Helsetun, er gjennomført i desember 2007. Evalueringen er ikke gjennomført blant alle involverte ansatte. Undersøkelsen gir en indikasjon på hvordan og om kunsten har påvirket de ansatte og deres arbeidsforhold. Spørsmålene som stilles i undersøkelsen ble laget i et samarbeid mellom kunstner, kommune og fylkeskommune.

Undersøkelsen bekrefter en stor gjenkjenningseffekt hos de ansatte, i både bildene og sitatene fra utstillingen. Undersøkelsen bekrefter også at de ansatte synes det er bra å bli sett og hørt, gjerne av en utenforstående.

Ekstern evaluering ble vurdert men ikke gjennomført. Undersøkelsen var i utgangspunktet kun tenkt som en indikasjon, og ikke en stor rapport.

Se egen rapport.